

ISSN: 1307-4474

20(1), 2019, 51–66

Öğretmen Adaylarının Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Dersine Yönelik Görüşleri

Ulaş İlic^{*1} ve Halil İbrahim Haseski²

Öz

21. yüzyılda genç nesilleri hayata hazırlamak ve bir ömür boyu kişisel, sosyal ve psikolojik açıdan gelişimsel gereksinimlerini karşılayabilmelerini desteklemek için hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi konusunda bilinç oluşturmak bir gereklilik taşımaktadır. Bu düşünceler temelinde YÖK, eğitim fakülteleri için hazırladığı yeni lisans programlarında Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme isimli bir seçmeli ders oluşturmuştur. Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının söz konusu derse yönelik görüşlerini belirlemektir. Hedeflenen amaç doğrultusunda planlanan nitel araştırma kapsamında, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim görmekte olan 222 öğretmen adayının açık uçlu sorularla yazılı görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiş ve temalara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun bu dersten haberdar olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılar dersin gerekliliğini, dersi seçmeyi düşünme nedenlerini ve dersten beklentilerini bireysel, sosyal, mesleki nedenler gibi çeşitli gerekçelerle dile getirmişlerdir. Sonuçlar alanyazın ışığında tartışılmış ve konuyla ilgili yapılacak yeni çalışmalara ve uygulamalara yönelik çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Hayat boyu öğrenme
Yetişkin eğitimi
Hayat Boyu Öğrenme
ve Yetişkin Eğitimi
Dersi
Öğretmen adayları

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi
27 Kasım 2018
Kabul Tarihi
28 Ocak 2019
Makale Türü
Araştırma Makalesi

DOI: 10.12984/eggeefd.488612

Pre-service Teachers' Views on Lifelong Learning and Adult Education Course

Abstract

In the 21st century, it is necessary to raise awareness of lifelong learning and adult education in order to prepare young generations for life and fulfill their lifelong developmental needs in personal, social, and psychological areas. On the basis of these considerations, Turkish Council of Higher Education has created a professional knowledge elective course titled Adult Education and Lifelong Learning in the updated undergraduate curriculum prepared for the faculties of education. The aim of this study is to determine the views of pre-service teachers about the particular course. Within the scope of the qualitative research, the views of 222 pre-service teachers from different departments of Pamukkale University Faculty of Education were collected by the means written open-ended questions. The data were analyzed by content analysis and the themes were reached. Findings revealed that most of the pre-service teachers were not aware of this course. In addition to this, participants expressed their reasoning for the necessity, the reasons to select, and their expectations from the course individual, social and professional levels. Results were interpreted in accordance with the contemporary literature followed by the theoretical and practical implications.

Keywords

Lifelong learning
Adult education
Adult Education and Lifelong
Learning Course
Pre-service teachers

Article Info

Received
November 27, 2018
Accepted
January 28, 2019
Article Type
Research Paper

Atf. İlic, U. ve Haseski, H. İ. (2019). Öğretmen adaylarının Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi dersine yönelik görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 51-66. doi:10.12984/eggeefd.488612

* Sorumlu Yazar/Corresponding Author

¹ Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Türkiye, uilic@pau.edu.tr

² Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Türkiye, halil.haseski@cbu.edu.tr

Extended Abstract

Introduction

In order to adapt to the process of rapid changes in technology, individuals must develop themselves throughout their lives beyond the formal education. This situation reveals the concept of lifelong learning. Lifelong learning is considered as one of the 21st century skills that should be acquired. On the other hand, another aspect associated with the lifelong learning is adult education. Reischmann (2004) considers the concept of adult education together with lifelong learning, so that the education of adults could be understood and supported in every stage of their lives. Several steps have been taken by the European Commission and UNESCO for the development of these concepts as a whole (Haseski, 2015). In Turkey, improvements began with the 6th National Education Council (Ministry of Education, 1957). In the next steps, these concepts were included in the development plans and the Lifelong Learning Strategy Documents (Şahan & Yasa, 2015).

In order to adapt to Europe in terms of higher education, the curricula of the faculties of education was rearranged in the partnership of the Turkish Council of Higher Education and Ministry of Education. In this context lifelong learning, which is one of the important aims of the Bologna Process, has been decided to be included in the course of Adult Education and Lifelong Learning from professional knowledge elective courses (Turkish Council of Higher Education, 2018). The course consists of definitions, models, and applications regarding both lifelong learning and adult education. Thus, Adult Education and Lifelong Learning course is important in terms of national and international studies. In addition to this, the views of the pre-service teachers who will take this course for the first time and will be the applicators of these concepts in the future are the subject of interest. In this regard, the aim of the study is to determine the views of the pre-service teachers who will take the Adult Education and Lifelong Learning course for the first time. More specifically, pre-service teachers' awareness of the existence of the course, their opinions on the necessity of the course, possible reasons for selecting the course and their expectations from the course were examined.

Method

The study was conducted in the context of qualitative research design. The study group consisted of 222 pre-service teachers from 9 different departments that began their education in 2018-2019 academic year at Pamukkale University Faculty of Education. The opinions of these participants were obtained by the electronic form developed by the researchers. This process was carried out between October 16, 2018 and November 5, 2018 in 11 different rounds. Content analysis method was employed for the obtained data. The responses of the participants to the open-ended questions were analyzed by two field experts. At the end of the analysis, the data were classified under themes. Cohen's Kappa statistic was calculated in order to determine the inter-rater agreement. It was $\kappa = .92$ for the overall analysis. In this context, it was seen that a high degree of agreement between encoders was achieved (Landis & Koch, 1977). In addition, in the process of reporting the results of the analysis, a number of examples were given by making direct quotations from the statements of the participants in order to ensure the transferability of the study.

Findings

Results revealed that only 34.23% ($f = 76$) of the participants had previously attended a course or training. It was determined that the likelihood of these students selecting the course (11.84 %) was higher than the students who did not participate in any courses (3.42%). In general terms, only 14 students (6.31 %) were found to be aware of the existence of the Adult Education and Lifelong Learning course. Pre-service teachers consider the course as a necessity for their individual and social development. Similarly, it was determined that the participants wanted to select the course for individual, social and professional reasons. In addition to this, pre-service teachers have the highest expectations from the course in terms of individual, occupational, and social context. On the other hand, it was determined that most of the students were not aware of the Adult Education and Lifelong Learning course ($f = 82$). Since these students were not aware about the existence of the course, did not want to select the course and therefore they had no expectations from the course.

Discussion and Conclusion

It has been observed that there was a low rate of awareness that pre-service teachers may select the Adult Education and Lifelong Learning course as a professional knowledge elective course. It can be said that the reason of this situation was the insufficient course orientation activities carried out within the institution. In

addition, it has been determined that pre-service teachers participating in certificate courses were more aware of the Adult Education and Lifelong Learning course than those who did not attend such trainings. In parallel with the literature, it is thought that the reason of this situation was that the experience and competence of the individuals within the scope of lifelong learning was due to researching the educational opportunities in their environment and participating in them for professional development (Knapper & Cropley, 2000; Rotwell & Kazanas, 1998). It has been observed that pre-service teachers' responses to the necessity of Adult Education and Lifelong Learning were mainly based on individual, social, and professional development. This result is consistent with the literature (Günüç, Odabaşı & Kuzu, 2012; Haseski & Odabaşı, 2016; Jarvis, 2007; Kurt, 2000; Laal, 2013; Tan & Morris, 2006). This result is in line with the idea that lifelong learning and adult education contribute to different development areas (Dinevski & Dinevski, 2004; Merriam & Brockett, 2007). In addition, it was determined that the opinions of pre-service teachers on their expectations from Adult Education and Lifelong Learning were mainly related to individual and professional expectations, and then social expectations were expressed. Similar to this finding, it was stated in the literature that adult learners evaluate the value of knowledge with the benefit it would provide in practice (Cercone, 2008; Smith, 2002; Wynne, 2013). Furthermore, comprehensive studies with different data collection tools and wider samples are needed. Besides, it may be fruitful to take several precautions to ensure that students are aware of the course.

Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimler ve küreselleşme, birçok alanda olduğu gibi öğrenmede de dönüşümlere yol açmaktadır. Bireylerin bu hızlı değişim sürecine uyum sağlayabilmeleri için örgün eğitim sürecinin ötesinde, hayatları boyunca kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Bu gereklilik temelinde ortaya çıkan hayat boyu öğrenme kavramı günümüzde 21. yüzyıl becerisi olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda hayat boyu öğrenme, bireylerin yaşamları boyunca çevreleri ile etkileşimleri sonucunda elde ettikleri deneyimler sayesinde başta zihinsel ve bedensel alanlar olmak üzere tüm alanlarda kendilerini geliştirme süreci olarak tanımlanabilir (Jarvis, 2007). Söz konusu beceriyi edinen bireylerin, karşılarına çıkan yeni olanakları değerlendirme ve yaşamlarından tatmin olma bağlamında daha önde olacakları öngörülmektedir (Laal, 2012). Bu kapsamda hayatın tüm evrelerini kapsayan yaşam boyu öğrenme becerisinin toplumdaki tüm bireylere çocukluk döneminden başlayarak kazandırılmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Günüç, Odabaşı ve Kuzu, 2012).

Hayat boyu öğrenme ile ilişkili olan en önemli kavramlardan biri de yetişkin eğitimidir. Bu kavram hayat boyu öğrenmeye göre daha derin köklere sahip olmakla birlikte (Yayla, 2009), asıl önemini son yıllarda kazanmaya başlamıştır. Androgoji olarak da adlandırılan kuramın öncülerinden Knowles (1970) yetişkin eğitimini, yetişkinlere öğretme bilim ve sanatı olarak tanımlamıştır. Reischmann (2004) ise kavramı yaşam boyu öğrenme ile birlikte ele alarak yetişkinlerin hayatlarının tümünde ve her aşamasında eğitimlerini anlamaları ve desteklemeleri olarak belirtmiştir. Alanyazında yetişkin eğitime yönelik çeşitli tanımlar bulunsa da, bunların birçoğunda yetişkin eğitiminin belirli bir olgunluğa ulaşmış yetişkinlerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları ile kuramsal ve uygulamaya dayalı öğrenmelerine yardımcı bulunmak gibi temel unsurların yer aldığı söylenebilir.

Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin gelişimi ve yaygınlaşması anlamında uluslararası alanda çeşitli adımlar atılmıştır. Avrupa Komisyonu ve UNESCO, bu iki kavramın önemine düzenli olarak değinmiş, bu bağlamda etkinlikler düzenlemiş ve raporlar hazırlamıştır (Haseski, 2015). Politik anlamda Türkiye’de atılan adımların ise 6. Milli Eğitim Şurası’nda başladığı görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 1957). Sonraki süreçte kalkınma planlarında söz konusu kavramlara yer verildiği ve Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgelerinin yayımlandığı görülmektedir (Şahan ve Yasa, 2015). Bu politik gelişmeleri, YÖK ve MEB ortaklığı ile Avrupa yükseköğretim alanında Bologna sürecine uyum, kalite ve akreditasyon çalışmaları kapsamında, 25 öğretmen yetiştirme lisans programının yeniden düzenlenmesi izlemiştir. Bu kapsamda Bologna sürecinin ana hedefleri arasında yer alan Hayat Boyu Öğrenme kavramına ise meslek bilgisi seçmeli dersleri arasında yer verilen Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme (YEHBÖ) dersinde değinilmesine karar verilmiştir (YÖK, 2018). Seçmeli statüde olsa bile hem yetişkin eğitimi hem de hayat boyu öğrenme kavramlarına ait tanımların, kapsamaların, tarihsel gelişmelerin ve önemlerin yer alacağı bir dersin öğretmen yetiştirme programlarında yer alması, sadece ulusal değil, uluslararası bağlamda da önemli bir gelişme olarak görülmektedir.

Alanyazında hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi kavramlarının birbirlerinden ayrı olarak ele alındığı pek çok çalışma görülmektedir. Ancak bu iki kavramın bir arada irdelendiği araştırmalar ise oldukça az sayıdadır. Bu çalışmaların bazılarında söz konusu kavramlara ilişkin Avrupa Birliği’nde (Kaya, 2010) ve ulusal bağlamda geliştirilen politikalar (Yazar ve Keskin, 2018), bazılarında ise bu kavramların küreselleşme tarafından nasıl şekillendirildiği incelenmiştir (Kaya, 2014). Diğer yandan belediyelerin yetişkinlere yönelik olarak düzenlediği kurslara katılanların hayat boyu öğrenme yeterlikleri (Babanlı ve Akçay, 2018) ve lisansüstü düzeyde alınan YEHBÖ eğitiminin bireylerin bakış açılarına katkıları da (Şahan ve Yasa, 2015) araştırılan konulardandır. Alanyazında yer alan bu çalışmaların konuyu farklı açılardan ele aldıkları görülse de nicelik bağlamında oldukça düşük düzeyde oldukları söylenebilir. Söz konusu kavramları bir arada ele alan YEHBÖ dersine yönelik bir çalışma ise alanyazında yer almamaktadır. Buna ek olarak dersi ilk defa alacak ve kavramların ileride uygulayıcıları konumuna gelecek olan öğretmen adaylarının derse yönelik görüşleri merak konusudur. Bu nedenle çalışmanın amacı YEHBÖ dersini ilk defa alacak olan öğrencilerin derse yönelik görüşlerini belirlemektir. Araştırmanın sözü edilen ana hedefi doğrultusunda çeşitli alt problemlere de yanıt aranmıştır. Buna göre katılımcıların YEHBÖ;

1. dersinin varlığından haberdar olma durumları
 - cinsiyete göre nedir?
 - bölümlere göre nedir?
 - kursa katılım durumuna göre nedir?
2. dersinin gerekliliği konusundaki görüşleri nelerdir?
3. dersini seçme nedenleri nelerdir?
4. dersinden beklentileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışma betimleyici nitel araştırma deseni bağlamında yürütülmüştür. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından geliştirilen form ile katılımcıların görüşleri yazılı olarak alınmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi işe koşulmuştur. Bu yöntem, verileri karşılaştırmaya, sınıflandırmaya ve ilişkilendirmeye olanak sağladığı için seçilmiştir (Fraenkel ve Wallen, 2000).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında öğrenimine başlayan 9 farklı bölümden 222 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 72.5'i kadındır. Ayrıca çalışma grubunun yaşlara göre dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre katılımcıların yaşları 17 ile 63 arasında değişmekle birlikte, yaş ortalamaları 19.4'dür. Bu durum öğrencilerin çoğunlukla ortaöğretimi bitirdikten hemen sonra lisans öğretimlerine başlamalarından kaynaklı olabilir.

Tablo 1
Katılımcıların Yaş Düzeylerine Göre Dağılımları

Yaş	<i>f</i>	%
17	4	1.80
18	90	40.54
19	83	37.39
20	23	10.36
21	8	3.60
22	4	1.80
23	4	1.80
25 ve üzeri	6	2.70
Toplam	222	100

Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi işe koşulmuştur. Amaçlı örnekleme modeli zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine incelenmesi gerektiği zamanlarda kullanılmaktadır (Patton, 1987). Bir amaçlı örnekleme yöntemi olan ölçüt örneklemede ise araştırmacı tarafından oluşturulmuş ya da önceden hazır olan ölçütleri karşılayan bütün durumlar çalışılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu kapsamda araştırmada ölçüt olarak Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi lisans programlarında 2018-2019 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmeye başlama, Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi dersini daha önce almamış olma ve araştırmaya katılım konusunda gönüllü olma ölçütleri belirlenmiştir. Buna ek olarak bilgisayar laboratuvarında ders işleyen ve öğrencilerinin çalışmaya katılımı konusunda gönüllü olan öğretim elemanlarının desteği ile araştırma yürütülmüştür. Bu bağlamda katılımcıların bölümlere göre dağılımları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2
Çalışma Grubunun Bölümlere Göre Dağılımları

Bölüm	<i>f</i>	%
Fen Bilgisi Eğitimi	40	18.02
İlköğretim Matematik Eğitimi	37	16.67
Okulöncesi Eğitimi	34	15.32
Özel Eğitim	33	14.86
Sınıf Eğitimi	28	12.61
Yabancı Diller Eğitimi	18	8.11
Müzik Eğitimi	13	5.86
Resim-İş Eğitimi	10	4.5
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	9	4.05
Toplam	222	100

Öğretmen adaylarının eğitime katılma durumlarının bölümlere göre dağılımı Tablo 3'te sunulmuştur. Tablo 3'ten katılımcıların yalnızca % 34,23'ünün ($f = 76$) bir kursa veya eğitime katıldıkları anlaşılmıştır. Bölümler katılım

oranları açısından karşılaştırıldıklarında birbirlerine yakın olmakla birlikte, Fen Bilgisi Eğitimi (% 40.00) bölümünde bu oranın daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ayrıca, katılımcıların bölüm ve cinsiyete göre kursa veya sertifikalı eğitime katılma durumları incelendiğinde, erkekler içerisinde bir kursa katılım oranı (% 34.43) ile kadınlar içerisinde katılım oranı (% 34.16) birbirine oldukça yakındır. Bununla birlikte, tüm katılımcıların içerisinde kadınların bir kursa katılma oranlarının (% 24.77) erkeklerden daha yüksek olduğu görülmektedir (% 9.46).

Tablo 3
Bölgümlere Göre Bir Kursa veya Sertifikalı Eğitime Katılım Dağılımları

Bölüm	Erkek				Kadın				Toplam			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilg. ve Öğrt. Tek. Eğit.	3	33.33	5	55.56	-	-	1	11.11	3	33.33	6	66.67
Fen Bilgisi Eğitimi	2	2.50	2	20.00	2	20.00	4	40.00	4	40.00	6	60.00
İlköğretim Matematik Eğitimi	3	8.11	3	8.11	10	27.03	21	56.76	13	35.14	24	64.86
Yabancı Diller Eğitimi	2	11.11	3	16.67	4	22.22	9	50.00	6	33.33	12	66.67
Müzik Eğitimi	4	30.77	-	-	1	7.69	8	61.54	5	38.46	8	61.54
Okulöncesi Eğitimi	-	-	3	8.82	11	32.35	20	58.82	11	32.35	23	67.65
Özel Eğitim	6	18.18	12	36.36	5	15.15	10	30.30	11	33.33	22	66.67
Resim-iş Eğitimi	-	20.00	7	25.00	10	35.71	11	39.29	10	35.71	18	64.29
Sınıf Eğitimi	1	2.50	5	12.50	12	30.00	22	55.00	13	32.50	27	67.50
% (Toplam katılımcı içerisinde)		9.46		18.02		24.77		47.75				
% (Cinsiyet içerisinde)		34.43		65.57		34.16		65.84				

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında YEHBÖ dersine yönelik öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından elektronik ortamda Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme formu (YEHBÖF) geliştirilmiştir. Öğrencilerin yazılı olarak kişisel görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu form, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi alanında 5 konu alanı uzmanı, 1 ölçme uzmanı ve 1 dil uzmanının görüşleri alındıktan sonra, pilot uygulama ile test edilip son haline getirilmiştir. Söz konusu formda cinsiyet, yaş, öğrenim görülen bölüm ve daha önce kursa ya da sertifikalı bir eğitime katılıp katılmadığının sorulduğu 4 demografik bilgi sorusunun yanında, öğrencilerin YEHBÖ dersine yönelik düşüncelerinin belirlendiği 1 tanesi çoktan seçmeli 3 tanesi açık uçlu olmak üzere toplam 8 soru yer almaktadır. Söz konusu derse yönelik sorular aşağıda listelenmiştir:

1. Üçüncü öğretim döneminden itibaren meslek bilgisi seçmeli dersleri arasından YEHBÖ adıyla bir ders seçebileceğinizi biliyor musunuz?
2. YEHBÖ dersinin gerekliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?
3. YEHBÖ dersini seçmeyi düşünür müsünüz? Yanıtınız evet ise lütfen nedenini açıklayınız. Yanıtınız hayır ise lütfen diğer soruya geçiniz.
4. YEHBÖ dersinin içeriğinden beklentileriniz nelerdir?

Veri Toplama Süreci

Veri toplama süreci 16 Ekim 2018 ile 5 Kasım 2018 tarihleri arasında 11 farklı oturumda Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümü bilgisayar laboratuvarlarında gerçekleştirilmiştir. YEHBÖF'ün yapısı gereği sürecinin sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi adına tüm adımların laboratuvarında dersi olan öğretim elemanları ile gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Bu bağlamda ilgili ölçütleri sağlayan öğrencilerin bilgisayar laboratuvarında yürütülen derslerini sunan öğretim elemanları ile iletişime geçilmiştir. Söz konusu öğretim elemanlarından çalışmaya katılım konusunda gönüllü olanlar ile veri toplama takvimi belirlenmiştir. Bu takvime uygun olarak araştırmacılarından en az biri ilgili tarih ve saatte veri toplama sürecinin başında yer almıştır. Bu sayede, laboratuvarlarda yürütülen süreç boyunca her öğrencinin YEHBÖF'ü bireysel olarak yanıtlaması konusunda katılımcılara destek sağlanmıştır. Bilgisayar laboratuvarında gerçekleştirilen veri toplama sürecinde öncelikle sürecin huzurunu bozacak çevresel etmenlere karşı gerekli önlemler alınmıştır. Ayrıca sürecin başında katılımcılara çalışmanın amacı, içeriği, katılımcı hakları ve verilerin gizliliği ile ilgili bilgiler sözel olarak sunulmuştur. Böylece katılımcıların araştırmaya hazır hale getirilmeleri

hedeflenerek, yanıtlarını içtenlikle ve özgürce vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Veri toplama sürecinde araştırmacılar, katılımcılara yönelik yönlendirici veya yargılayıcı davranışlardan kaçınmışlar ve kendilerini en iyi biçimde ifade etmelerine olanak tanımışlardır.

Veri Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi için istatistik programı ve elektronik tablolaştırma programı kullanılmıştır. YEHBÖF’de yer alan demografik bilgiler ve kapalı uçlu soruların analizi için İstatistik programından yararlanılmıştır. Söz konusu program ile katılımcılara ait verilere ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Betimsel istatistikler çalışmadaki verileri tasnif etme ve özetleme gibi olanaklar sunması açısından tercih edilmiştir (Lomax ve Hahs-Vaughn, 2012). Öte yandan, elektronik tablolaştırma programı ise açık uçlu soruların analizinde işe koşulmuştur. Bu bağlamda söz konusu programda her bir katılımcıya ait demografik bilgiler ve yanıtlar ayrı bir satıra yazılmıştır. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdiği yanıtlar alanda uzman olan iki araştırmacı tarafından içerik analizi ile analiz edilmiş ve kodlar ile temalara ulaşılmıştır. Söz konusu kodlayıcılar arası uyumu hesaplayabilmek için Cohen’in Kappa istatistiği işe koşulmuştur. Bu değer, analizin geneli için $\kappa = .92$ olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda kodlayıcılar arası yüksek derecede uyumun sağlandığı görülmektedir (Landis ve Koch, 1977). Ayrıca analiz sonuçlarını raporlaştırma sürecinde, çalışmanın aktarılabilişliğini sağlamaya yönelik olarak katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılarak, çok sayıda örnek verilmiştir.

Bulgular

Dersin Varlığından Haberdar Olmaya İlişkin Bulgular

İlk araştırma sorusu doğrultusunda, öğrencilerin dersten haberdar olma durumlarını inceleyebilmek için “Üçüncü öğretim döneminden itibaren meslek bilgisi seçmeli dersleri arasından Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme adıyla bir ders seçebileceğinizi biliyor musunuz?” sorusu katılımcılara yöneltilmiştir. Sonuçlar, çalışma grubundan yalnızca 14 kişinin (% 6.31) bu bağlamda bilgi sahibi olduğunu göstermiştir. Katılımcıların dersin varlığından haberdar olma durumları bölüm ve cinsiyet bağlamında da incelenmiştir. Bu çerçevede oluşan bilgiler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4
Katılımcıların Dersin Varlığından Haberdar Olma Durumları

Bölüm	Erkek				Kadın			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	1	11.11	7	77.78	-	-	1	11.11
Fen Bilgisi Eğitimi	-	-	6	15.00	1	2.50	33	82.50
İlköğretim Matematik Eğitimi	2	5.41	4	10.81	1	2.70	30	81.08
Yabancı Diller Eğitimi	-	-	5	27.78	-	-	13	72.22
Müzik Eğitimi	-	-	4	30.77	-	-	9	69.23
Okulöncesi Eğitimi	1	2.94	2	5.88	3	8.82	28	82.35
Özel Eğitim	2	6.06	16	48.48	2	6.06	13	39.39
Resim-iş Eğitimi	1	10.00	3	30.00	-	-	6	60.00
Sınıf Eğitimi	-	-	7	25.00	-	-	21	75.00
% (Toplam katılımcı içerisinde)		3.15		24.32		3.15		69.37
% (Cinsiyet içerisinde)		11.48		88.52		4.35		95.65

Tablo 4’de belirtildiği üzere erkekler içerisinde dersin varlığından haberdar olan katılımcıların oranı (% 11.48) kadınlar içerisinde dersin varlığından haberdar olanlardan (% 4.35) daha fazladır. Bu bağlamda, erkekleri içerisinde lisans programıyla ilgilenen katılımcıların oranının kadınlardakine kıyasla daha yüksek olduğu söylenebilir. Diğer yandan tüm katılımcıların içerisinde dersin varlığından haberdar olan erkekler (% 3.15) ile kadınların (% 3.15) oranlarının eşit olduğu belirlenmiştir. Çalışma grubu bölüm bağlamında incelendiğinde ise bu konuda oransal olarak en bilgili grupların sırasıyla Özel Eğitim Öğretmenliği (% 12.12), Okulöncesi Öğretmenliği (% 11.76), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (% 11.11) ve Resim-iş Öğretmenliği (% 10) olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan, Fen Bilgisi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği

bölümlerinde ders konusunda kimsenin bilgi sahibi olmaması lisans eğitimlerine yeni başlayan çalışma grubuna yeterli düzeyde oryantasyon uygulanma durumunun sorgulanması gerektiğini göstermektedir.

Kursa Katılım Durumunun Dersten Haberdar Olma Durumuna Yansımaya Yönelik Bulgular

Tablo 5’te sunulan bilgiler incelendiğinde önceden bir eğitim alan katılımcıların dersi seçebileceklerini bilme oranlarının (% 11.84), herhangi bir kursa katılmayan öğrencilerin dersi seçebileceklerini bilme oranlarına (% 3.42) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, lisans programı öncesi bir kurs alma ya da sertifikalı bir eğitime katılmanın bireylerin eğitsel olanakları araştırma konusunda daha aktif olduğu söylenebilir.

Tablo 5
Kursa Katılma ile Dersten Haberdar Olma Dağılımları

Kursa Katılma	Dersi Seçebileceğini Bilme			
	Evet		Hayır	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Evet	9	11.84	67	88.16
Hayır	5	3.42	141	96.58

Dersin Gerekliliğine Yönelik Bulgular

İkinci araştırma sorusu doğrultusunda, çalışma grubunun “Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme dersinin gerekliliği hakkında neler söyleyebilirsiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Katılımcıların dersin gerekliliğine yönelik görüşlerini içeren tema ve alt temalar Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6
Dersin Gerekliliğine Yönelik Temalar

Temalar ve Alt Temalar	<i>f</i>	Katılımcı İfadeleri
Bireysel Gelişim	34	
Kendini geliştirmek	12	“Bu dersin insanın kendisini geliştirmesi için gerekli olduğunu düşünüyorum” [K17] “Yeni bilgiler öğrenerek kendimizi zihinsel olarak geliştirebilmemiz için gerekli” [K54]
Eğitim her yaşta devam etmeli	11	“Eğitim her yaşta olmalıdır. Sadece öğrencilik hayatıyla sınırlı olmamalıdır” [K26] “İnsanlar doğumundan ölümüne kadar sürekli eğitim görmelidir” [K142]
Bilgi edinmek	4	“Konuyla ilgili bilgi edinmek için alınması lazım olan bir ders” [K57] “Yetişkin eğitimi ve yaşam boyu öğrenme konusunda bilgi almak için gerekli” [K177]
Diğer	7	“Büyük sorumluluklar almayı öğrenebiliriz. Bu nedenle gerekli olduğunu düşünüyorum dersin” [K10] “Öğrenmeyi seven kişiler için tercih edilebilir bir ders bence” [K89] “Mümkün olduğunca öğrenme azmim olduğu için dersin gerekli olduğunu söyleyebilirim” [K182]
Sosyal-Toplumsal Gelişim	29	
Hayata hazırlanmak	15	“Genel olarak yaşama hazırlanmak için gerekli olduğunu düşünüyorum” [K2] “Kişinin gelecekteki hayatına daha hazırlıklı olabilmesi için şart” [K23]
Birey yetiştirmek	6	“İnsanları daha düzgün yetişkinler yapmak için gerekli” [K14] “Bilinçli bireyler yetiştirmek için şart” [K80]
İnsanlarla iletişim kolaylığı	3	“İnsanlarla iletişim kolaylığı sağlaması bakımından önemli” [K50] “İleriki yıllarda insanlarla iletişimim kolaylık sunması açısından gerekli” [K81]
Diğer	5	“Topluma faydalı bir ders olacağını düşünüyorum” [K1] “Kişilerin sosyal çevreye katılımına yardımcı olacak bir ders” [K139]

Tablo 6 – Devam

Temalar ve Alt Temalar	f	Katılımcı İfadeleri
Mesleki Gelişim	10	“Kendi alanım için gerekli olduğunu düşünüyorum” [K11] “Alanımda daha da profesyonelleşmek için gerekli” [K180]
Ekonomik Gelişim	2	“Ülkemizde istihdam yaratmak için gerekli görüyorum” [K29] “Ülke olarak orta gelir tuzağından kurtulmamız için gerektiğini düşünüyorum” [K56]
Diğer	154	
Bilgim yok	82	“Dersle ilgili herhangi bir bilgim yok” [K16] “Bilmiyorum. Daha önce hiç duymadım bu dersi” [K24]
Gerekli	50	“Gerekli olacağını düşünüyorum” [K5] “Bence böyle bir ders gereklidir” [K12]
Faydalı	7	“Bu dersin faydalı olacağını düşünüyorum” [K59] “Faydalı olabilecek bir ders” [K73]
Gereksiz	4	“Bence gerekli bir ders değil” [K28] “Böyle bir derse gerek yok” [K62]
Önemli	3	“Bu dersin önemli olduğunu düşünüyorum” [K123] “Bence önemli bir ders olabilir” [K128]
Güzel	3	“İlk defa duydum ama güzel bir ders olur” [K129] “İçeriği güzel bir ders olur gibi” [K150]
Kararsızım	2	“Bu dersle ilgili kararsızım” [K68] “Bu derse yönelik bir kararım yok” [K198]

Tablo 6’da sunulan veriler incelendiğinde, dersi gerekli gören katılımcıların ağırlıklı olarak bu durumun nedenini bireysel ve sosyal gelişim bağlamında değerlendirdikleri anlaşılmaktadır. Bunları sırasıyla mesleki ve ekonomik gelişime yönelik görüşler izlemektedir. Ulaşılan temalar alt boyutları ile incelendiğinde, dersin bireysel gelişim bağlamında gerekliliğini öne sürenlerin eğitimin her yaşta devam etmesi gerekliliğine vurgu yaptıkları ve kendilerini geliştirme açısından dersin önemli olduğunu vurguladıkları görülmektedir. Buna ek olarak, bilgi edinme ve zihinsel gelişim bağlamında da dersin bireysel gelişime katkı sunacağı belirtilmiştir. Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme dersinin sosyal-toplumsal bağlamda gelişimsel olarak gerekli olduğunu belirten katılımcılar çoğunlukla hayata hazırlanma savını sunmuşlardır. Buna ek olarak, birey yetiştirmek ve insanlarla iletişimi kolaylaştırmak ise diğer alt boyutlar olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 6 incelendiğinde bazı faktörlerin yukarıda sözü edilen gruptan hiçbirine dâhil olmadıkları görülmektedir. Bu grupta en dikkat çekici bulgu 82 katılımcının ders konusunda hiçbir bilgi sahibi olmamasıdır. Bilgileri olmadığını söyleyen bu katılımcıların dersin gerekliliği konusunda sağlıklı bir biçimde yargıda bulunmaları zor görülmektedir. Bu durumun öğrencilerin lisans öğrenim hayatlarına yeni başlamaları, fakülte tarafından yeterli oryantasyonun verilmemesinden veya bu konuda yeterli düzeyde bilince sahip olmamalarından kaynaklı olduğu söylenebilir. Diğer yandan katılımcıların büyük bir bölümü ise dersin gerekli ve yararlı olduğunu net bir biçimde ifade etmiştir. Dersin gereksiz olduğunu belirten ise yalnızca 4 katılımcı bulunmaktadır. Bu kişilerin ders konusunda yetersiz bilgi sahibi olmaları nedeniyle bu yargıya vardıkları söylenebilir.

Dersin Seçilme Nedenlerine İlişkin Bulgular

Üçüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların YEHBÖF’de yer alan “Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme dersini seçmeyi düşünür müsünüz? Yanıtınız evet ise lütfen nedenini açıklayınız. Yanıtınız hayır ise lütfen diğer soruya geçiniz.” sorusuna verdikleri yanıtlar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Bu bağlamda oluşan tema ve alt temalar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7
Dersi Seçmeyi Düşünmeye Yönelik Temalar

Temalar ve Alt Temalar	f	Katılımcı İfadeleri
Bireysel Nedenler	41	
Kendini geliştirmek	16	“Evet bu dersi kendimi geliştirebilmek için seçmeyi düşünürüm” [K17] “Evet bu dersin kendimi geliştirme yolunda bana yardımcı olabileceğini düşündüğüm için seçebilirim” [K59]
Merak	7	“Evet dersi seçmeyi düşünürüm. Çünkü bende merak duygusu uyandırdı” [K20] “Evet seçebilirim. Çünkü bu dersi merak ediyorum” [K117]
Öğrenme sevgisi	3	“Evet seçebilirim bu dersi. Çünkü yeni bilgiler öğrenmeyi seviyorum” [K89] “Evet seçmeyi düşünürüm. Yeni bilgiler öğrenmek beni mutlu eder çünkü” [K175]
Diğer	15	“Evet çünkü ahlaki eğitim verilir” [K33] “Evet, hayata bakış açımı değiştirebilir” [K95] “Evet, çünkü çağın gereklerine ayak uydurmak isterim” [K139] “Evet, çünkü hayatıma farklılık katabilir” [K203]
Sosyal-Toplumsal Nedenler	14	
Gelecek hayat için gerekli	5	“Evet düşünürüm. Çünkü bundan sonraki hayatımda bu derste göreceğimin yararlı olacağını düşünüyorum” [K133] “Evet. Çünkü ileride yaşamım için gerekli olacağını düşünüyorum” [K221]
Hayatta yardımcı olur	4	“Hayatta bize yardımcı olacağını düşündüğüm için bu dersi seçerim” [K4] “Evet dersi seçerim. Çünkü hayatı doğru yorumlamada yardımcı olacağını düşünüyorum” [K88]
Gelecek kuşaklara faydalı olması	2	“Dersi seçerim. Çünkü sonraki kuşakların eğitiminde kılavuzluk edecek bir ders” [K155] “Bizden sonra gelecek yeni nesillere faydalı olacağını düşündüğüm için seçmeyi düşünüyorum” [K170]
İnsanlarla iletişim kolaylığı sağlar	2	“Evet seçerdim. Çünkü mesleğim boyunca yetişkinlerle daha rahat diyalog içinde olabilmek için” [K8] “Evet. İnsanlarla iletişim kurmada kolaylık sağlayacağı için seçerdim” [K48]
Yetişkinlere faydalı olmak	1	“Evet, çünkü çevremizde bize ihtiyaç duyan yetişkinlere faydalı olmak için seçmeyi düşünürüm” [K132]
Mesleki Nedenler	10	
Mesleğimde iyi olmak	5	“Evet. Çünkü meslek hayatımda bana nitelik katacağını düşünüyorum” [K95] “Evet. Çünkü mesleki olarak iyi yetişmek için gerekli” [K162]
Öğrencilere faydalı olma	2	“Evet. Nedeni ise öğrencilere daha iyi bir gelecek sunmayı istediğimdendir” [K25] “Evet. Çünkü ileride hem öğrencilerime faydalı olacağını düşünüyorum...” [K48]
Velilere faydalı olma	2	“... hem de öğrencilerimin ailelerine faydalı olacağını düşünüyorum” [K48] “Evet. İleride velilere faydalı olmak için seçmeyi düşünüyorum” [K71]
Yetişkinlere öğretmen zor olması	1	“Evet düşünürüm çünkü yetişkinlere bir şeyler öğretmek zor” [K184]

Tablo 7 –Devamı

Temalar ve Alt Temalar	f	Katılımcı İfadeleri
Öğrenmenin Önemi	8	
Öğrenmenin her yaşta devam etmesi	6	“Evet. Çünkü eğitimin sürekli olmasını ve belirli bir yaşla sınırlandırılmaması gerektiğini düşünüyorum” [K56] “Öğrenim hayat boyu devam eden bir eylem olduğundan seçmeyi düşünürüm” [K117]
Diğer	2	“Evet. Çünkü günümüzde bilgi bir güçtür” [K155] “Evet düşünürüm. Çünkü öğrenme her zaman önemli” [K202]
Diğer	157	
Hayır	90	“Hayır, seçmeyi düşünmem” [K9] “Hayır, düşünmüyorum” [K76]
Bilmiyorum/Kararsızım	17	“Bu dersi seçme konusunda kararsızım” [K16] “Bilmiyorum. Bu konuda kararsızım” [K47]
Yararlı/Faydalı	16	“Evet, çünkü yararlı olacağını düşünüyorum” [K3] “Evet, faydalı olacağını düşünüyorum” [K7]
Evet	13	“Evet. Seçebilirim” [K1] “Evet seçmeyi düşünürüm” [K135]
Olabilir	10	“Olabilir. Dersi seçebilirim” [K77] “İçeriğe göre seçmeyi düşünebilirim” [K117]
Gerekli	6	“Evet. Gerekli bir ders olduğunu düşünüyorum” [K11] “Evet. Alınması gerekli bir eğitim olduğunu düşünüyorum” [K23]
Önemli	3	“Evet. Çünkü hayat boyu eğitimin çok önemli olduğunu düşünüyorum” [K92] “Evet seçmeyi düşünürüm. Çünkü önemli gibi duruyor” [K148]

Tablo 7 incelendiğinde çalışma grubunun sırasıyla bireysel, sosyal-toplumsal, mesleki ve öğrenmenin önemi gibi nedenlerle dersi seçmek istedikleri belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunlukla bireysel nedenleri öne sürerek dersi seçeceklerini belirtmeleri dikkat çekici bir bulgudur. Aynı katılımcılar kendilerini geliştirmek, merak ve öğrenme sevgisi nedenleriyle seçim yapmak isteyebileceklerini vurgulamışlardır. Sosyal nedenlerle YEHBÖ dersini seçebileceğini söyleyen katılımcıların ise dersi gelecek hayat için gerekli, hayata ve gelecek kuşaklara yararlı olduğunu belirttikleri görülmektedir. 10 katılımcının ise mesleki nedenleri öne sürerek dersi seçebilecekleri belirlenmiştir. Buna göre söz konusu öğrencilerin mesleğinde iyi olmayı, öğrencilere ve öğrencilerin ailelerine yararlı olabilmeyi ders sayesinde elde edebileceklerini düşündükleri görülmüştür. Öte yandan yaşam boyu öğrenme kavramının temeli olan her yaşta öğrenmenin de katılımcıların dersi seçmelerine direkt etkisinin olduğu belirlenmiştir. Sözü edilen temel faktörlerin dışında, 90 katılımcının dersi seçmek istemediğini belirtmesi dikkat çekici bir bulgudur. Tablo 6’de ders konusunda bilgisinin olmadığını söyleyen öğrenci sayısı dikkate alındığında, bu sayı ile dersi seçmek istemeyen katılımcı sayısının oldukça yakın olduğu görülmektedir. Bu bağlamda ders konusunda yeterli bilgi sahibi olmayan çalışma grubunun dersi seçmek istemediğini belirttiği söylenebilir. Öğrencilerden 17’si ise bu gruba benzer biçimde dersi seçme konusunda kararsız olduklarını belirtmiştir. Diğer yandan önemli sayıda katılımcının dersi yararlı bulup seçmeyi düşündükleri görülmektedir.

Katılımcıların Dersten Beklentileri Doğrultusunda Elde Edilen Bulgular

Dördüncü araştırma sorusu doğrultusunda, katılımcıların “Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme dersinin içeriğinden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda elde edilen verilerin analiz edilmesi ile bireye yönelik beklentiler, sosyal/toplumsal beklentiler ve mesleki beklentiler temalarına erişilmiştir. Bu temalar ve ilgili temalara ait alt temalar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8
Dersten Beklentilere Yönelik Temalar

Temalar ve Alt Temalar	f	Katılımcı İfadeleri
Bireye Yönelik Beklentiler	59	
Kişisel gelişim	14	"Kişisel gelişimime katkı sağlayacağını düşünüyorum" [K74] "Kişisel anlamda bana katkı sağlayacak her türlü bilgi ve beceri" [K138]
Yeni bilgiler öğrenmek	9	"Yeni bilgiler öğrenmeyi düşünüyorum" [K130] "Bilmediğim farklı bilgiler öğrenmeyi düşünüyorum" [K192]
Olumlu katkı	9	"Her yaştaki insana olumlu bir şeyler katması" [K91] "İnsanlara olumlu bir katkı sağlayacağını düşünüyorum" [K204]
Bakış açısı	7	"Hayata yönelik bakış açımızı geliştirebilir" [K11] "İnsanların hayata olan bakış açılarını değiştirebileceğini düşünüyorum" [K48]
Tecrübe	6	"Kişisel tecrübelerime ilave katkıda bulunabileceğini düşünüyorum" [K118] "Hayatıma yeni tecrübeler katmasını bekliyorum" [K179]
Bireye Yönelik Beklentiler	59	
Kültürel gelişim	2	"Etkili öğrenme şekillerini öğrenip, genel kültürümü arttırmasını bekliyorum" [K84] "Kültürel anlamda geliştirici bir eğitim olmasını bekliyorum" [K220]
Diğer	12	"Komuyla ilgili kişisel farkındalık oluşturmasını bekliyorum" [K68] "Bana özgüven katacağını düşünüyorum" [K95] "Hayırlı bir insan olmada yol göstermesi" [K175]
Mesleki Beklentiler	55	
Yetişkin eğitimi	23	"Yetişkinlerin eğitiminde kullanılacak yöntemler" [K55] "Yetişkinlere eğitim verirken nelere dikkat edileceğinin öğretilmesi" [K148]
Öğrenmenin hayat boyu devam etmesi	17	"Eğitimin yaşının olmadığına bilimsel olarak öğretilmesi" [K168] "Eğitimin sürekli olmasının önemini anlatmasını beklerim" [K202]
Meslekte iyi yetişmek	6	"Yetişkinler temelinde mesleğimin püf noktalarını öğrenmek" [K70] "Beni mesleki açıdan geliştirmesi" [K130]
Diğer	9	"Uygulamalı eğitim görmeyi bekliyorum" [K6] "Hem günlük hem de eğitim hayatım için önemli bilgiler öğrenebileceğimi düşünüyorum" [K46]
Sosyal-Toplumsal Beklentiler	36	
Hayata yönelik bilgiler	17	"İnsan hayatıyla ilgili rehberlik yapması" [K59] "Hayata yönelik bilgilerimi arttırmasını beklerim" [K95]
Toplumsal gelişim sağlama	5	"Geleceğe yönelik olarak bilgili bir toplum yetişmesine katkı sunmasını bekliyorum" [K1] "Toplumun gelişmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum" [K76]
Bireyi hayata hazırlamak	2	"Bireyleri hayata hazırlama konusunda destek sunacaktır" [K45] "Bireyin hayata hazırlanmasında katkı verecektir" [K184]
Hayattan olumlu beklentiler geliştirilmesi	2	"Bireylerin geleceğe dair daha olumlu beklentiler geliştirmesini desteklemesi" [K1] "İnsanların hayattan beklentilerinin pozitif olmasını sağlayacaktır" [K102]
Diğer	10	"Yetişkin insanlara yönelik görgü kurallarını anlatmasını bekliyorum" [K86] "İnsan ilişkileriyle ilgili bilgiler öğrenmek" [K95] "Ebeveynlerin çocuğunun eğitiminde yapması gerekenler" [K158]

Tablo 8 –Devam

Temalar ve Alt Temalar	f	Katılımcı İfadeleri
Diğer	84	
Fikrim yok/Bilmiyorum	39	“Maalesef şu anlık bir fikrim yok” [K60] “Bir fikre sahip değilim” [K122]
Beklentim yok	32	“Bu konu hakkında bir bilgim olmadığı için bir beklentim yok” [K22] “Dersin içeriğini bilmediğim için beklentim yok” [K36]
İyi bir eğitim	9	“İçerikte iyi bir eğitim sunulmasını bekliyorum” [K12] “Derste verilmek istenenlerin en iyi şekilde verilmesini beklerim” [K92]

Tablo 8’de sunulan bilgiler incelendiğinde, katılımcıların dersten beklentilerin en çok bireysel, mesleki ve sosyal olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda bireye yönelik beklentileri sırasıyla kişisel gelişim, yeni bilgiler öğrenmek, kendisine bir şeyler katmak, dersin bakış açısı ve tecrübe sunması gibi faktörler oluşturmaktadır. Bu beklenti türünü mesleki beklentiler izlemektedir. Katılımcıların çoğunlukla yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenmenin devam etmesi yönünde beklentilerinin olduğu belirlenmiştir. Söz konusu temaları öğrencilerin kendilerini mesleki hayatlarında iyi yetiştirmek istemeleri izlemektedir. Buna ek olarak, sosyal bağlamda beklentilerin büyük bölümünü hayata yönelik bilgiler edinme beklentisi oluşturmaktadır. Dersin yapısı gereği öğrencilerin böyle bir düşünce geliştirdikleri söylenebilir. Toplumsal gelişim sağlama, bireyi hayata hazırlama ve hayattan olumlu beklentiler geliştirilmesi ise diğer sosyal-toplumsal beklentileri oluşturmaktadır. Tablo 8 incelendiğine bazı faktörlerin yukarıda sözü edilen faktörler bağlamında değerlendirilemediği ve diğer grubuna dahil edildiği görülmektedir. Bu faktörde en çarpıcı bulgu katılımcıların büyük bölümünün ($f = 71$) ders konusunda bir beklentilerinin ve fikirlerinin olmamasıdır. Söz konusu bulgunun Tablo 6 ve Tablo 7’de yer alan, ders konusunda yeterli bilgi sahibi olmayan katılımcılar nedeniyle elde edildiği düşünülmektedir. Ders konusunda yeterli bilgi sahibi olmayan öğrencilerin beklentilerinin oluşmaması doğaldır. Diğer yandan bu konuda iyi bir eğitim beklentisinde olan katılımcıların da olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada öğretmen adaylarının YEHBÖ dersine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 222 öğretmen adayından, geliştirilen anket formu ile veriler toplanmıştır. Toplanan veriler araştırma soruları kapsamında içerik analizi ile analiz edilmiştir.

Öğretmen adaylarının YEHBÖ dersini seçmeli ders olarak tercih edebileceklerinden haberdar olma oranının düşük olduğu görülmüştür. Bu durumun nedeninin, kurum içinde yürütülen oryantasyon faaliyetlerinin yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmüştür. Ancak kurum tarafından gerek Denizli İli, gerek üniversite, gerekse fakülte bağlamında kapsamlı bilgilerin yer aldığı kitapçıklar hazırlanmıştır. Buna ek olarak dersliklerinin, derslerinin ve öğretim elemanlarının tanıtıldığı oryantasyon toplantıları bölüm bazından yürütülmüştür. Bu nedenle oryantasyon çalışmaları bağlamında kurumun eksikliğinin olduğunu söylemek doğru görülmemektedir. Öte yandan, bölüm bazında YEHBÖ dersinden haberdar olma oranları farklılık göstermektedir. Bu bağlamda sırasıyla Özel Eğitim Öğretmenliği, Okul öncesi öğretmenliği, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmenliği ve Resim İş Öğretmenliği bölümlerinin dersten haberdar olma oranlarının yüksek olduğu anlaşılmıştır. Diğer yandan Fen Bilgisi Öğretmenliği, İngilizce Öğretmenliği ve Müzik Öğretmenliği Bölümlerinin ise söz konusu dersten haberdar olmadıkları belirlenmiştir. Bu durumun nedenin hayat boyu öğrenmeye katılım konusunda bölüm bazında farklılıklar görülmesine paralel olarak (Gencel, 2013; Haseski ve Odabaşı, 2017; İzci ve Koç, 2012), söz konusu dersten haberdar olma oranlarının farklılaşması ve oryantasyon faaliyetlerinin bölümler bazında farklı niteliklerde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sertifikalı bir eğitime veya kursa katılım durumları ile YEHBÖ dersinden haberdar olma durumları birlikte incelendiğinde, bir eğitime katılan öğretmen adaylarının, söz konusu dersten haberdar olma oranlarının, böyle bir eğitime katılmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Alanyazına paralel olarak bu durumun nedenin hayat boyu öğrenme kapsamında bireyin sahip olduğu deneyim ve yetkinlik durumunun, çevrelerindeki eğitsel olanakları araştırmayı ve kendilerini geliştirmeyi destekleyici olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Knapper ve Cropley, 2000; Rotwell ve Kazanas, 1998).

Öğretmen adaylarının YEHBÖ dersinin gerekliliğine yönelik verdikleri yanıtların ağırlıklı olarak bireysel gelişim ve sosyal-toplumsal gelişim sonrasında ise mesleki gelişim temelinde şekillendiği görülmüştür. Bu sonuç alanyazın ile örtüşmektedir (Günüç ve diğ., 2012; Haseski ve Odabaşı, 2016; Tan ve Morris, 2006). Diğer yandan konuyla ilgili en az dile getirilen düşüncelerin ekonomik gelişime yönelik olduğu anlaşılmıştır. Bu

durum alanyazında hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemli bir unsur olarak görülmesine paralel olmasının yanında (European Parliament, 2000; EURYDICE, 2000), nispeten çok az dile getirilmesinin, öğretmen adayları tarafından konunun öneminin tam olarak anlaşılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Benzer biçimde katılımcıların yaklaşık üçte birinin söz konusu kavramlar ve ders ile ilgili bilgi sahibi olmaması, az da olsa bazı katılımcıların söz konusu dersi gereksiz görmeleri, bu konudaki bilinç eksikliğine işaret etmektedir. Diğer taraftan katılımcıların büyük bölümünün dersin gerekli olduğunu ifade etmeleri, gelecek nesilleri yetiştirecek öğretmen adayları için umut vericidir.

Öğretmen adaylarının YEHBÖ dersini seçmeyi düşünmeye yönelik verdikleri yanıtların ağırlıklı olarak bireysel nedenler temelinde şekillendiği, sonrasında sırasıyla sosyal-toplumsal nedenler, mesleki nedenler ve öğrenmenin önemiyle ilgili nedenler bağlamında gündeme geldiği belirlenmiştir. Bu sonuç, alanyazın ile benzerlik göstermektedir (Jarvis, 2007; Kurt, 2000; Laal, 2013). Öte yandan öğretmen adaylarının dersi seçme nedenleri arasında toplumsal ve mesleki gelişim konularını daha az dile getirmelerinin, bu bağlamda hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin taşıdığı değer (Friedman, 2012; Paterson, 2010) yeterince anlaşılmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bunların yanı sıra, katılımcıların yarıdan fazlasının dersi seçmeye yönelik olumlu görüşlere sahip olması umut vericidir. Diğer yandan katılımcıların yarıya yakınının bu dersi seçmeyi düşünmediğini kesin bir dille ifade etmesi, az bir kısmının da bu konuda kararsız kalması, konuyla ilgili bilgi sağlama ve yeterli düzeyde bilinç oluşturmada eksiklikler olduğunun bir göstergesidir. Günümüzde hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitiminin tüm dünyada ülkelerin refah seviyesinin artırılmasında önemli bir unsur olduğu düşünüldüğünde (OECD, 2005; The World Bank, 2003), gelecek nesilleri yetiştirecek olan öğretmen adaylarının bu konuda daha donanımlı ve bilinçli kılınmaları gerektiğini akıllara getirmektedir.

Öğretmen adaylarının YEHBÖ dersinden beklentilerine yönelik görüşlerinin ağırlıklı olarak bireye yönelik beklentiler ve mesleki beklentilerin olduğu ve sonrasında sosyal-toplumsal beklentilerin dile getirildiği belirlenmiştir. Katılımcıların söz konusu dersin gerekliliğine ve dersi seçmeye yönelik düşüncelerine benzer olarak, bireye yönelik beklentiler bu kapsamda da ön planda yer almıştır. Diğer yandan dersin gerekliliği ve dersi seçmeye yönelik görüşlerden farklı olarak, katılımcıların mesleki beklentilere yönelik düşüncelerinin ağırlığı, sosyal toplumsal beklentilere yönelik düşüncelerinin önüne geçmiştir. Bu durumun alanyazında hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi konularının farklı gelişim alanlarına katkı sunduğu düşüncesiyle aynı doğrultuda olmakla birlikte (Dinevski ve Dinevski, 2004; Merriam ve Brockett, 2007), öğretmen adayları tarafından söz konusu dersin işlevsel yararlarının daha ön planda tutulmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Benzer olarak alanyazında yetişkin bireylerin bilginin değerini pratikte sağlayacağı faydayla değerlendirdikleri ifade edilmektedir (Cercone, 2008; Smith, 2002; Wynne, 2013). Diğer yandan yaklaşık olarak her 3 katılımcıdan 1'inin söz konusu derse yönelik bir beklentisinin veya fikrinin olmadığını ifade etmesi, konuyla ilgili bilgi ve bilinç eksikliğine işaret etmektedir.

Konuyla ilgili olarak, öğretmen adaylarının günümüzde tüm dünyada popüler olan yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme kavramları konusunda bilinçlendirilmesi gereklidir. Bu kapsamda eğitim fakülteleri lisans programlarında yer alan formasyon derslerinde bilgilendirici içerikler sunulabilir. Ayrıca yeni öğretim programında yer alan YEHBÖ dersinin öğretmen adaylarına tanıtılması için gerekli oryantasyon etkinliklerinin yürütülmesi ve bu sayede öğrencilerin söz konusu dersi seçmeye teşvik edilmesi düşünülebilir. Bunlara ek olarak kurumda, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme konusunda iyi örnek oluşturacak kişi ve kurumların tanıtıldığı bilgilendirici seminerler düzenlenebilir.

Konuyla ilgili olarak gerçekleştirilecek ileriki araştırmalarda,

- YEHBÖ dersini gerekli görmeyen öğretmen adaylarıyla bu durumun kapsamlı olarak sebeplerinin araştırıldığı nitel ve nicel araştırmalar planlanabilir.
- Öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme konusunda günlük hayatta hangi etkinliklere katıldıkları daha derinlemesine araştırılabileceği durum çalışmaları planlanabilir.
- Zaman içinde hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi dersini seçen öğretmen adaylarının, dersle ilgili düşünceleri belirlemeye yönelik nitel araştırmalar yürütülebilir.
- Öğretmen adaylarının hayat boyu öğrenme düzeylerini belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir ölçeklerle veri toplanabilir. Ulaşılan bulguların söz konusu araştırmanın sonuçlarıyla tutarlılığı incelenebilir.
- Benzer araştırmalar farklı üniversitelerdeki eğitim fakültelerinde gerçekleştirilebilir. Böylece diğer üniversitelerdeki öğretmen adaylarının söz konusu ders ile ilgili görüşleri belirlenebilir.

Kaynakça/References

- Babanlı, N., & Akçay, R. C. (2018). Lifelong learning competencies of trainees in adult education. *Inonu University Journal of the Graduate School of Education*, 5(9), 87-104.
- Boeren, E. (2011). Gender differences in formal, non-formal and informal adult learning. *Studies in Continuing Education*, 33(3), 333-346.
- Cercone, K. (2008). Characteristics of adult learners with implications for online learning design. *Association for the Advancement of Computing In Education Journal*, 16(2), 137-159.
- Dinevski, D., & Dinevski, I. V. (2004). The concepts of university lifelong learning provision in Europe. *Transition Studies Review*, 11(3), 227-235.
- European Parliament (2000). *The Lisbon strategy 2000-2010: An analysis and evaluation of methods used and result achieved*. <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201107/20110718ATT24270/20110718ATT24270EN.pdf> adresinden elde edildi.
- EURYDICE (2000). *Lifelong learning: The contribution of education systems in the member states of the European Union*. Brussel: Eurydice.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. (2000). *How to design and evaluate research in education* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Friedman, A. L. (2012). *Continuing professional development: Lifelong learning of millions*. OX: Routledge.
- Gencel, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşamboyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 237-252.
- Güntüç, S., Odabaşı, H. F., ve Kuzu, A. (2012). Yaşamboyu öğrenmeyi etkileyen faktörler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 309-325.
- Haseski, H. İ. (2015). *Öğretim elemanlarına göre yaşamboyu öğrenme özelliklerini etkileyen faktörler: Anadolu üniversitesi örneği*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Haseski, H. İ., & Odabaşı, H. F. (2016). Faculty members' point of views regarding lifelong learning. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(4), 331-363.
- Haseski, H. İ., & Odabaşı, H. F. (2017). Positions and preferences: Faculty goes for lifelong learning, a view from Turkey. *International Journal of Higher Education*, 6(6), 19-30.
- İzci, E., ve Koç, S. (2012). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 101-114.
- Jarvis, P. (2007). *Globalisation, lifelong learning and the learning society: Sociological perspectives*. NY: Routledge.
- Kaya, H. E. (2010). *Avrupa Birliği yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi politikaları*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaya, H. E. (2014). Yaşamboyu öğrenme ve Türkiye. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47(1), 81-102.
- Knapper, C., & Cropley, A. J. (2000). *Lifelong learning in higher education* (3rd ed.). London: Kogan Page Limited.
- Knowles, M. (1970). *The modern practice of adult education*. New York: Association Press.
- Kurt, İ. (2000). *Yetişkin eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Laal, M. (2012). Benefits of lifelong learning. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 4268-4272.
- Laal, M. (2013). Lifelong learning and technology. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 83, 980-984.

- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- Lomax, R. G., & Hahs-Vaughn, D. L. (2012). *An introduction to statistical concepts* (3rd ed.). New York: Taylor and Francis Group.
- Merriam, S., & Brockett, R. (2007). *The profession and practice of adult education : An introduction*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1957). *VI. Milli eğitim şurası raporu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- OECD (2005). *Promoting adult learning*. Paris: OECD Publishing.
- Paterson, R. W. K. (2010). *Values, education and the adult*. OX: Routledge.
- Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. CA: Sage.
- Reischmann, J. (2004). *Andragogy. History, meaning, context, function*. <http://www.andragogy.net> adresinden elde edildi.
- Rotwell, W. J., & Kazanas, H. C. (1998). *Mastering the instructional design proves: A systematic approach* (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Smith, M. K. (2002). *Malcolm Knowles, informal adult education, self-direction and andragogy*. www.infed.org/thinkers/et-knowl.htm adresinden elde edildi.
- Şahan, G., ve Yasa, H. D. (2015). Hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi yüksek lisans eğitiminin öğrencilere katkısının değerlendirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(5), 1851-1867.
- Tan, C. L., & Morris, J. S. (2006). Undergraduate college students, laptop computers, and lifelong learning. *The Journal of General Education*, 54(4), 316-338.
- The World Bank (2003). *Lifelong learning in the global knowledge economy: Challenges for developing countries*. Washington D. C.: The World Bank.
- Wynne, R. (2013). *Characteristics of adult learners*. http://www.assetproject.info/learner_methodologies/before/characteristics.htm adresinden elde edildi.
- Yayla, D. (2009). *Türk yetişkin eğitimi sisteminin değerlendirilmesi*. Ankara: Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- Yazar, T., ve Keskin, İ. (2018). Millî eğitim şuralarında yaşam boyu öğrenme, halk eğitimi, yetişkin eğitimi ve yaygın eğitimi ile ilgili kararların değerlendirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 15(1), 63-83.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YÖK (2018). *Öğretmen yetiştirme lisans programları*. http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/AA_Sunus_+Onsoz_Uygulama_Yonergesi.pdf adresinden elde edildi.